העם הנבחר – מדריך קטן למהפכה גדולה

"ברור שהכיבוש לא יסתיים ממש עכשיו, אבל הרבה דברים עשויים לקרות בקרוב. השאלה היא איפה להתחיל". ז'אק סרבין מה-"יס-מן" (Men Yes the), המוכר גם כאנדי ביכלבאום, בשיחה עם מעיין שלף בעקבות ביקורו בירושלים לאחרונה.

שיחה מאת מעין שלף דצמבר 22, 2015

בקיץ שעבר הזמנתי את ז'אק סרבין (הידוע כאנדי ביכלבאום), אחד מחברי ה"יס-מן", צמד האקטיביסטים ומשבשי התרבות הידוע לשמצה, להעביר סדנה במסגרת תוכנית שהות האמן הבינלאומית של סדנאות האמנים בירושלים. הענותו להזמנה הותנתה בכך שהסדנה ושאר הפעילויות הציבוריות תעסוקנה בנושא הכיבוש הישראלי בשטחים.
חברי ה"יס-מן" חותרים לבניית מודעות ותרעומת כלפי אי צדק שמקורו בהון או בשלטון, באמצעות פעולות המוכרות כמדיה טקטית או פריצה (hacking) למדיה, ותוך דבקות בעיקרון ששקרים חושפים את האמת. הצמד הפיק מספר סרטים שתיעדו את חייהם ואת הפרקטיקות שלהם. הם מתמקדים ב"תיקון זהות" – טקטיקה של חיקוי דמויות שהם אינם מחבבים והופעה כדמויות אלו בכנסים ובתכניות טלוויזיה1.
במשך שהותו בירושלים נפגש אנדי ביכלבאום עם מתנגדי כיבוש מקומיים – פעילים וארגונים - והנחה סדנה לקבוצה של אמנים ופעילים שעסקה בגיבוש תגובות לכיבוש הישראלי תוך שימוש בשיטות של ה"יס-מן" ליצירת פעולות גרילה בתקשורת. בנוסף הוקרן סרטם האחרון, של הצמד, ה"*יס-מן*" *מתקוממים* (*The Yes Men are Revolting*, רשימה זו 2015).

מתבססת על שיחה פומבית שערכתי עם אנדי לאחר הקרנת הסרט**.**

The_Yes_Men.jpg

[1]לצורך פעולתם "Vivoleum" אנדי ביכלבאום ומייק בוננו (Bonanno) התחזו למנהלים בכירים של אקסונמובייל בקנדה נפט בכנס הלאומית הנפט ומועצת (ExxonMobile)
2007. באדיבות היס-מן

מעיין שלף: האם היו לך ספקות בנוגע לביקור בישראל, ואם כן – כיצד הם יושבו?
אנדי ביכלבאום:אכן, היו לי ספקות. אני יודע שיש חרם ואני בהחלט תומך בו. יחד עם זאת, חשתי שהדרך היחידה בה יכולתי לתרום הייתה הנחיית סדנה בנושא הכיבוש. אני לא בטוח שהביקור שלי היה מועיל, אבל אני חושב שהיה בו פוטנציאל כזה.
בסדנה שערכתי, ניסיתי למקד את האקטיביסטים הישראלים במה שנראה לי כנקודת התורפה הגדולה של הכיבוש – המתנחלים הבלתי-שפויים בעליל, שבנחישותם ובחוכמתם הצליחו להשפיע על הממשלה, ממש כפי שתואמיהם האמריקנים עשו זאת (ראו:*מה הבעיה עם קנזס*[2]כדי להבין איך זה קרה). יש סיבה לכך שהמדיניות של ישראל נראית לגמרי מטורפת: היא צומחת במקום לגמרי בלתי-שפוי, עם תעודות.
אקטיביסטים ישראלים יכולים לנצל נקודת תורפה זו כדי להתנגד לכיבוש. אני חושב שישראלים רבים יכולים להתנחם בידיעה שהמדיניות הנפשעת של ממשלתם היא, לפחות בחלקה, תוצאה של מאמצים שיטתיים של מטורפים דתיים, מכיוון שזה אומר שיש פתרון: להגלות את המטורפים לשוליים, שם מקומם. וזה גם אומר שישראל אינה כה נוראית במהותה.

Mike (left) and Andy (right) survey Superstorm Sandy damage (credit **[2]** Human Race) (1).png

[3]אנדי (מימין) ומייק סוקרים את הנזק שגרמה הסופה "סנדי" בניו יורק ב-2012.
תצלום: Race Human

יש בי עדיין תקווה. בארצות הברית, מפלגת "מסיבת התה" הוגלתה כמעט לגמרי לשוליים, וכמוה גם הדתיים הקיצוניים שהשתלטו על הממשלה שלנו באופן שיטתי ולאורך עשרות שנים. חייבים להתחיל מהגישה הזאת, שיש בה תקווה, והאמת היא שהיה לי די קשה לשכנע פעילים ישראלים להכיר במה שתמיד (ועדיין) נראה לי מובן מאליו. אבל נדמה לי שהצלחתי, לפחות באותו יום, וגיבשנו ארבעה פרויקטים אדירים שיהיה מדהים לראות אותם מגיעים לכלל ביצוע..

מ"ש: איך היית מגדיר פעולת מחאה טובה? מה היא צריכה לכלול כדי להצליח?
א"ב: זה תלוי בהקשר. בדרך כלל אנחנו משתדלים לדייק מאוד בפעולות שאנחנו עושים. למשל, *פעולת לשכת המסחר נעשית ירוקה*) 2013 ,The Chamber of Commerce Goes Green [4]) נבעה מתוך רגע בו אנשים רבים בארצות הברית התנגדו לחקיקה בעניין שינוי האקלים והיה אפשר לתפוס את הגל הזה ולהיות חלק קטן מכל זה. למראית עין, לנו הייתה השפעה על השינוי בעמדת הלשכה, אבל בעצם היו אלה כל האנשים והארגונים שהשתתפו גם הם. לפעמים נראה שהפעולות שלנו עוסקות בהפצה של רעיונות טובים, כדי שעוד אנשים יתחילו לחשוב, ולמה לא? מהפכת אנרגיה עשויה להתחולל בארצות הברית; אפשר לעצור את תהליך שינוי האקלים. ואם זה אינו ניתן לתיקון, אפשר לפחות להשתדל לא להחמיר את המצב. זה אפשרי לגמרי. הפעולה שחתמה את סרטנו האחרון,*היס-מן מתקוממים*), עסקה בהפצת רעיון זה, כדי שאם יום בהיר אחד יהיה שינוי בנסיבות הפוליטיות, הוא כבר יישב לאנשים בראש.

מ"ש: הזכרת בשיחה קודמת שערכנו שכשמדובר בפעולות המחאה שלכם, יש הבדל בין השיטה לבין החזון. תוכל להרחיב בנושא זה, בהתחשב בנסיבות הפוליטיות בישראל?
א"ב: הכיבוש אינו עומד להסתיים עכשיו, כמובן, אבל הרבה דברים אחרים עשויים לקרות בקרוב. השאלה היא איפה להתחיל. מתחילים בחזון, במצב האידאלי. יש פתרון אוטופי – אפשר לראות אותו אם אתה לא חי כאן...
הבעיה היא שאנשים כאן כבר כל כך מותשים, ובצדק, שברגע שאמרתי מילה אידאליסטית אחת מיד אמרו לי שזה לא יכול לקרות, מסיבה זאת או אחרת. אבל חייבים להתחיל מחזון אוטופי כדי לעורר השראה. הרבה ארועים אוטופיים התרחשו בשלושים השנים האחרונות, כמו נישואי גאים בארצות הברית – דבר שהיה באופן מוחלט ורדיקלי בלתי ניתן להעלות על הדעת – או "פודמוס" (Podemos), תנועת ה-Occupy שצברה כוח בספרד, דבר שפעילים ספרדים לא היו מסוגלים לדמיין לפני מספר שנים. ועוד אירועים אוטופיים בלתי אפשריים קרו שוב ושוב בעבר: ביטול העבדות, שוויון זכויות לנשים,ACT UP [5] שהכריחו את הממשלה להשקיע במחקר לפיתוח טיפולים ל-AIDS. כל הדברים הללו היו פעם בלתי אפשריים במקום זה או אחר, ונראו הזויים ואוטופיים (ביטוח בריאות אוניברסלי עדיין נראה כך בארצות הברית).
פעולה להגשמת אוטופיה עשויה לפחות לקרב אותנו אל המטרה. אז מה יש לנו להפסיד? שיטות העבודה מתמקדות בחיפוש אחר דרכים להפחתת הפחד מהמצב ולהגעה למקום שונה, מתישהו. צריך לחשוב: לאן רוצים להגיע, ואיך אפשר להפיץ את החזון? ואז אתה מפיץ אותו לאורך שנים. [ספרו של סטיב דנקומב (Duncombe),*חלום*3)], צריך להיות ספר חובה עבור פעילי מחאה ישראלים, מכיוון שכל כך קשה לחלום כאן. זה לא בדיוק ספר הוראות איך לחלום, אבל הוא

מסביר למה זה ממש חשוב].

מ"ש: משטרים שונים מגיבים לפעילי מחאה באופנים שונים. בסרטכם האחרון אפשר לראות שברוסיה, לדוגמה, יש הרבה אלימות משטרתית. מפגיני הצדק החברתי בישראל התפעלו בשנת 2012 מגבורתם של מפגיני פארק גזי תקציבים .ובתרבות באמנות גם ,גוברת בישראל הצנזורה אלה בימים .המשטרה אלימות מול בטורקיה (Gezi) -מקוצצים ואירועים מתבטלים משום שהם מעוררים מחלוקת. איך יכולים האקטיביסטים כאן להתמודד עם תגובות נגד מהסוג הזה? מה יכול לגרום להם להיאבק במקום לעסוק בצנזורה עצמית?

[6] TYMAR Andy Bichlbaum and Mike Bonanno with Survivaballs (1).jpg

[7] (Survivaballs) הישרדות כדורי עם בוננו ומייק ביכלבאום אנדי :TYMAR
תצלום: נייט "איגור" סמית'

א"ב:לדעתי צריך פשוט לא לפחד ולהבין שבסוף ננצח. אפילו פארק גזי – האקטיביסטים בטורקיה היו ממש מדוכדכים אחרי דיכוי המחאה. ואז המפלגה הכורדית, שהפכה למטריה שמתחתיה חסו כל מאוכזבי גזי בכך שאימצה את רעיונותיהם ותיעלה את האנרגיות שלהם, זכתה במספיק מושבים בבחירות האחרונות כדי לרסן את השאיפות המטורפות של ארדואן. וזו רק ההתחלה.
אז, לדעתי, העניין הוא להגיד: מה לעזאזל הם יכולים כבר לעשות? הם כנראה לא יבואו ויירו באנשים, אז צריך רק להאמין שאם חושפים דברים ומבצעים פעולות, בסוף התוצאה תהיה שינוי כלשהו, אפילו אם לא יודעים בדיוק איך לעשות את זה. האקטיביסטים הישראלים חשופים לסיכונים קטנים בהרבה מהפעילים הטורקים.
עבורנו, בארה"ב, הסיכונים כמעט ואינם קיימים, אבל אנחנו בכל זאת מודעים אליהם. למשל, שיטות ההתחזות שלנו הדבר העיקרי שצריך לדעת הוא שאפשר לעשות פעולות בלתי חוקיות מבלי להסתבך עם החוק, במידה והסתבכות זו רק תביך את המטרה אליה אנחנו מתחזים. כל האנשים שהיוו מטרות שלנו, במשך 20 השנים האחרונות, יכלו לתבוע אותנו או לתקוף אותנו בכל מיני דרכים, ואכן קיבלנו הרבה מכתבי איום בתביעות משפטיות. אבל כשהעברנו את המכתבים לעיתונאים שפרסמו אותם, הם יצרו לאנשים הללו פרסום שלילי, והם הפסיקו לעשות זאת.
צריך לקחת זאת בחשבון: אם יתקפו אותך, האם תוכל להגחיך אותם? האם תוכל לגרום לאנשים לצחוק מהסיטואציה? זה

כמו סיפור דויד וגולייית – דויד תמיד ינצח.

[8] IMG_1851.JPG

[9]הקמפיין "כן, בוש יכול!" ("Can Bush , Yes!") עודד אנשים לחתום על הצהרה פטריוטית וכלל ביקור בוועידת המפלגה הרפובליקנית.
2004. באדיבות היס-מן

מ"ש: כשאתם מתכננים את פרטי הפעולות, למשל כשאתם כותבים נאום או מכינים מצגת, נראה שלמרות שזה תמיד הולך לכיוון האבסורד, לבסוף זה אמין ואפקטיבי. איך מאזנים הומור ואבסורד עם מהימנות? איך אתה יודע מתי הלכת רחוק מדי?

א"ב: למשל, כשאני מתחפש למישהו אחר, אני מקשיב לעצמי ושואל, האם אמירה אחת "תעבור" אבל האחרת לא תעבור, כי זה כבר מוגזם? זה בהחלט צריך להיות מספיק מוזר כדי שאחר כך, כשיבינו שזו בדיחה, יצחקו על זה.
לדוגמה,בנאום לשכת המסחר [10]היו הרבה משפטים משונים ובדיחות שלא נקלטו בסיבוב הראשון, מכיוון ששאף אחד לא ציפה לבדיחות, אבל כשהקשיבו שוב זה היה משעשע. לפעמים אתה מצטט את היריב כדי להישמע כמוהו.
בסדנה שעשינו בירושלים שני פרויקטים הגיעו לכדי ניסוחים ממש מבדחים בנושא ההפרדה שנובעת מהכיבוש, במטרה להצביע על עוצמת אי-השפיות שלו.

מ"ש: אלו עצות יש לך עבור פעילי מחאה ישראליים שמיואשים מהמצב הקיים?
א"ב: תשתעשעו עם זה! אני חושב שמשתתפי הסדנה בירושלים מצאו שאפשר לעשות צחוק גדול מהכיבוש, מכיוון שהיריבים הפוליטיים שלהם מטורפים באופן שלא יאומן. אם אתם מתכוונים לעסוק בזה לאורך זמן - וזה מה שאתם כמובן חייבים לעשות - זה אמור להיות כיף.
נראה לי שלבסוף הצלחתי לשכנע את משתתפי הסדנה שהסיבה להתמקדות במתנחלים היא שהייתה להם השפעה רבה מאוד לאורך השנים והם הפכו את ישראל למין ביטוי תימהוני של אי-השפיות שלהם. סיבה חשובה אחרת היא שהם מטורפים עד כדי גיחוך, ולכן הם פגיעים. מכיוון שהם פגיעים הם נעשים גורם במכלול (מורכב) שניתן למעשה לשינוי, בניגוד למכלולים רבים אחרים (כמו קפיטליזם גלובלי, פחד יהודי היסטורי, וכולי).
בשנת 2004, בארה"ב, התפרענו עם התחזויות למטורפים חובקי-התנ"ך[4]שהשתלטו על המדינה וגררו אותנו למלחמה. שום דבר לא היה יכול להיות קודר יותר או מדכא יותר ממציאות זו, אבל בכל זאת נהנינו להתגרות בה. רבים עשו כמונו. וכעבור זמן, מעשה נס ממש, אנשים רבים הפנו את גבם לשטויות של המטורפים. כעת יש לנו נישואי גאים, ולא רק מפני שפעילים גאים פעלו באופן אסטרטגי ואינטליגנטי, אלא בגלל העייפות שכל המדינה חשה. לפחות חלק מזה קרה כי פעילי שמאל התמידו בהגחכתם את המצב.

[11] 3-1 chamber of commerce.jpg

[12]אנדי ביכלבאום בפעולת לשכת המסחר נעשית ירוקה (Green Goes Commerce of Chamber The) 2009. באדיבות היס-מן.

מ"ש: יש לך רעיונות ספציפיים איך להשתעשע עם זה?

א"ב:אפשרות אחת היא להתאים לצרכינו את המונחים החביבים שהמטורפים משתמשים בהם ואנחנו לא. "העם הנבחר" למשל – זה מושלם! המתנחלים ההזויים ביותר משתמשים בזה ללא אירוניה, בעוד שלשאר אנשי הימין זה פשוט תקוע בראש. אם נתמקד במתנחלים – מכיוון שזה כיף ומכיוון שהם נמצאים בעמדות השפעה באופן מודע ושיטתי מאז שנות השמונים – נוכל פשוט לנכס את עולם המושגים שלהם.
כל העולם רואה את ישראל כמקום שבו מתקיים מצב פוליטי בלתי אפשרי, שלעולם לא ייפתר. אבל כל העולם נמצא במצב שכזה – ראו כדוגמה את חוסר התכלית בתגובות המשטרתיות והצבאיות נגד דאעש.
תארי לעצמך שהשמאל הישראלי מנצח, בועט את נתניהו החוצה, בולם את השפעת המתנחלים, ונוקט גישה נאורה לסיום הכיבוש (קיימות כבר כמה הצעות טובות ...). רק דמייני את זה... וואו! כל העולם ישתנה בבת אחת. "העם הנבחר" באמת! (זהו אינו רעיון מקורי, כמובן – אחרים כבר חשבו על זה.)

מ"ש: אז לשם זאת נבחרנו?
א"ב:מי יודע לאן זה יגיע. אולי זה סתם משחק. סתם רעיון טיפשי שהיה לי. הסדנה שעשינו הניבה ארבעה רעיונות מעולים, שכולם בעצם שאלו את השפה והרעיונות של הימין והפעילו עליהם תרגיל ג'ו-ג'יטסו שחשף עד כמה המצב הזוי, ובכמה מקרים גם הראה איך אפשר לעשות דברים בדרך אחרת. אני מעדיף לא לחשוף את הרעיונות האלה כרגע – אולי בעתיד הקרוב!

קראו עוד על ה"יס-מן" ועל דרכים להיות מעורבים בפעילות ב:www.yeslab.org [13].

- 1. ראו למשל את הפעולה נגד Dow Chemical [14] והאסון בבופאל (2004), או את ההתחזות לפקיד של משרד האנרגיה האמריקני ב Operation Second Thanks [15]מ- 2014.
- 2. Thomas Frank, What's' the Matter with Kansas, How Conservatives Won the Heart of America, Henry Holt and Company, LLC, New York, 2004
- 3. Stephen Duncombe, Dream: Re-imagining Progressive Politics in an Age of Fantasy, New Press, New York, 2007
- 4.לדוגמא הקמפיין " *כן, בוש יכול!* "(*Yes , Bush Can!*) שעודד אנשים לחתום על הצהרה פטריוטית וכלל ביקור בוועידת המפלגה הרפובליקנית (2004).

Source URL: http://tohumagazine.com/he/article/%D7%94%D7%A2%D7%9D-%D7%94%D7%A0%D7%91%D7%97%D7%A8-%E2%80%93-%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A-%D7%A7%D7%98%D7%9F-%D7%9C%D7%9E%D7%94%D7%A4%D7%9B%D7%94-%D7%92%D7%93%D7%95%D7%9C%D7%94

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/The_Yes_Men_0.jpg
[2] http://tohumagazine.com/he/file/mike-left-and-andy-right-survey-superstorm-sandy-damage-credit-human-race-1png-0
[3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Mike%20%28left%29%20and%20Andy%20%28right%29%20survey%20Superstorm%20Sandy%20damage%20%28credit%20Human%20Race%29%20%281%29_0.png
[4] http://yeslab.org/project/chamber
[5] http://www.actupny.org/
[6] http://tohumagazine.com/he/file/tymar-andy-bichlbaum-and-mike-bonanno-survivaballs-1jpg
[7] https://tohumagazine.com/sites/default/files/TYMAR%20Andy%20Bichlbaum%20and%20Mike%20Bonanno%20with%20Survivaballs%20%281%29.jpg
[8] http://tohumagazine.com/he/file/img1851jpg-0
[9] https://tohumagazine.com/sites/default/files/IMG_1851_0.JPG
[10] http://www.democracynow.org/2009/10/20/yes_men_pull_off_prank_claiming
[11] http://tohumagazine.com/he/file/3-1-chamber-commercejpg-0
[12] https://tohumagazine.com/sites/default/files/3-1%20chamber%20of%20commerce_0.jpg
[13] http://yeslab.org
[14] https://www.youtube.com/watch?v=LiWlvBro9eI

[15] http://yeslab.org/secondthanks